

2. Metodické poznámky a zdroje údajů

Údaje uváděné v této publikaci vycházejí ze zpracování statistického výkazu "Hlášení o úmrtí" Obyv 3-12. Výkaz vyplňuje matrika příslušná podle místa úmrtí z hlášení "List o prohlídce mrtvého" vystaveného lékařem, který byl k zemřelému povolán. V Českém statistickém úřadě (dále jen ČSÚ) je při zpracování výkazů úmrtí zařazeno do příslušného území (kraje, okresu, obce) podle trvalého bydliště zemřelého.

Základním zdrojem údajů o zemřelých ve věku 0-14 roků je databáze ze zpracování výkazů Obyv 3-12, kterou má Český statistický úřad k dispozici za roky 1989 – 2006. Údaje jsou dále čerpány z publikací "Pohyb obyvatelstva v republice Československé (Československé socialistické republiky, České socialistické republiky, České a Slovenské Federativní republiky)" a za období protektorátu "Pohyb obyvatelstva" za příslušný rok od roku 2005 z publikací „Demografická ročenka České republiky“ za příslušný rok.

Celé období, které je hlavním předmětem zájmu této publikace, to jsou roky 1994 až 2007, spadá do doby platnosti Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů ve znění desáté decennální revize (dále jen 10. revize MKN). Tam, kde to srovnatelnost údajů umožňuje, jsou data za uvedené období posuzována i za delší časový úsek, tak aby bylo možno současnost charakterizovat i z širšího historického kontextu.

Příčiny úmrtí v této publikaci jsou členěny do dvou základních částí a to na zemřelé následkem nemoci či tělesné vady (dále vnitřní příčiny) a následkem úrazu, otravy, sebepoškození apod. (dále vnější příčiny). Vnitřní příčiny nemocnosti a úmrtnosti tvoří v 10. revizi MKN první až osmnáctou kapitolu (označené římskými číslicemi I až XVIII), vnější příčiny dvacátou kapitolu (označenou římskou číslicí XX).

V přílohových tabulkách jsou vnitřní i vnější počty zemřelých uvedeny za období roků 1919-2007 i podle dílčích skupin příčin. Srovnatelnost skupin mezi jednotlivými revizemi je však pouze přibližná, případně skupiny srovnatelné nejsou. Do dlouhodobé časové řady byly k sobě přiřazovány údaje za skupiny příčin podle názvu, který byl buď shodný, nebo podobný. Vymezení skupin v jednotlivých revizích, to je zařazení konkrétních příčin (nemocí, úrazů, nehod, apod.) do nich, není vždy ani mezi skupinami stejně pojmenovanými shodné. V průběhu uváděného období se, také díky měnícímu se poznání a stále zdokonalované diagnostice, měnilo vymezení, pojmenování a zařazení příčin do skupin. Některé příčiny zanikly, některé nově vznikly. Za zde sledované období platnosti současné revize, kromě dále zmíněných metodických změn, údaje srovnatelné jsou.

Názvy některých vnějších příčin úmrtí a jejich skupin se v této publikaci liší od označení v 10. revizi MKN. Záměrem uvedených úprav bylo jednak zkrácení dlouhých názvů, jednak použití běžně zažitých termínů.

Označení v této publikaci	Označení v 10. revizi MKN
Sebevraždy	Úmyslné sebepoškození
Otravy	Náhodná otrava škodlivými látkami a expozice jejich působení
Zadušení	Jiná náhodná ohrožení dýchání
Utonutí	Náhodné (u)tonutí a potopení
Oheň	Vystavení kouři, ohni, dýmu a plamenům
Horké látky	Kontakt s horkem a horkými látkami
Elektrický proud	Vystavení elektrickému proudu ^{*)}

^{*)} uvedena je jen část názvu skupiny a to pro příčiny související s působením elektrického proudu

V přílohových tabulkách jsou základní údaje o počtu zemřelých uvedeny za období od roku 1919. Uvedeno je i období roků 1938 – 1945, což jsou roky existence tzv. protektorátu, ale je třeba mít na zřeteli, že se jedná o zcela jiné vymezení území a řada údajů je nespolehlivých. Údaje za rok 1946 jsou bez německého obyvatelstva (ve výše uvedených publikacích „Pohyb obyvatelstva“ a „Demografická ročenka“ za tyto roky jsou uváděny údaje za obyvatelstvo včetně německého obyvatelstva i bez německého obyvatelstva).

Uvedené údaje se týkají všech obyvatel, kteří mají na území České republiky trvalé bydliště a to bez ohledu na jejich státní občanství, od roku 2001 – v návaznosti na Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – včetně cizinců s tzv. dlouhodobým pobytem (tj. s pobytem na základě víza nad 90 dnů, podle zákona č.326/1999 Sb., o pobytu cizinců) a cizinců s přiznaným azylem (podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu) na území ČR. Od 1.5.2004, v návaznosti na tzv. Euronovelu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, se údaje týkají občanů zemí EU s přechodným pobytem na území ČR a občanů třetích zemí s dlouhodobým pobytem.

Není-li uvedeno jinak, jsou údaje o věku zemřelých v dokončených rocích. V tabulkách a grafech jsou uváděny údaje podle věku většinou za pětileté skupiny. Tam, kde je to účelné, je skupina 0-4letých rozdělena na dvě části - na skupinu 0 roků a skupinu 1-4 roků.

Údaje za kraje a okresy jsou za celé období roků 1994 – 2007 přepočteny na územní strukturu platnou k 1.1.2007.

Slovní popisy jednotlivých příčin úmrtí, jejich kódy a podrobné údaje o zemřelých podle jednotlivých příčin úmrtí, podle pohlaví a věku jsou uvedeny v publikaci ČSÚ „Zemřelí podle podrobného seznamu příčin smrti, pohlaví a věku v ČR (1919 – 2006)“, kód 4017-07, <http://czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/p/4017-07>.

Použité značky v tabulkách

- ležatá čárka na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
- . tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý
- x ležatý křížek na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů
- 0,0 nula celá nula je použita pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky